

Okunnigt eller manipulativt

Bör det byggas ett äventyrsbad i Sundsvall eller inte? För att ta reda på vad Sundsvallsborna svarar på den frågan genomför Gärdehovs Förvaltnings AB – som äger och förvaltar diverse aktivitetsanläggningar i Sundsvall – just nu en enkätundersökning. Syftet är, för att citera deras annons i Sundsvalls Tidning, att ”ta reda på Sundsvallsbornas inställning till att etablera en badanläggning, med inriktning på äventyr, upplevelser, motion och rekreation i Sundsvall – som en komplettering av den befintliga bad och simhallen i centrum”. I annonsen står det dessutom att ”dina åsikter kommer sedan att ligga till grund för beslutet om denna anläggning”.

Att ta reda på vad medborgarna tycker i en aktuell fråga är förvisso alltid lovvärt. Om man tänker sig att använda resultaten av en enkätundersökning som underlag för beslut, är det dock oerhört viktigt att undersökningen genomförs på ett korrekt sätt. Tyvärr lever dock enkätundersökningen om äventyrsbadet inte upp ens till grundläggande metodkrav som en undersökning måste leva upp till för att räknas som seriös.

Det grundläggande problemet är att det är upp till var och en att själv välja om de vill delta i undersökningen eller inte. Om man vill genomföra en enkätundersökning där resultaten går att generalisera – i det här fallet till vad Sundsvallsborna anser – måste man göra ett riktigt urval. I praktiken betyder det oftast ett slumpmässigt urval där man kontrollerar att de som svarar på enkäten är representativa för den allmänhet man vill uttala sig om.

Istället för att göra ett sådant urval har Gärdehovs Förvaltnings AB lagt ut enkäten på internet och på Sporthallen (man kan också ringa och beställa den). Därmed finns det ingen kontroll för att de som svarar är representativa för Sundsvallsborna, och knappast heller någon kontroll som förhindrar att någon svarar flera gånger. Dessutom ger man alla som besöker Sporthallen och lämnar in sin enkät en fri badbiljett värd 50 kronor. Det bidrar till en uppenbar risk att de som är speciellt intresserade av sim- och badmöjligheterna i Sundsvall blir överrepresenterade i undersökningen, och omvänt att de som inte är speciellt intresserade blir underrepresenterade.

Dessa brister gör att enkätundersökningens resultat inte kommer att säga någonting om vad Sundsvallsborna anser om byggandet av ett äventyrsbad. Som instrument för att undersöka vad Sundsvallsborna generellt sett anser, är undersökningen helt värdelös. Den bör därför inte få ligga till grund för några som helst beslut i frågan.

Med tanke på att undersökningens brister är uppenbara för alla som vet någonting om enkätundersökningar och metoderna för att undersöka människors åsikter, är det märkligt att den ändå genomförs på det sätt som nu sker. Det kan det bara bero på en av två möjliga förklaringar: antingen är Gärdehovs Förvaltnings AB genuint okunniga om hur man genomför seriösa enkätundersökningar vars svar är representativa, eller så är syftet med undersökningen att manipulera bilden av människors åsikter snarare än att undersöka vilka åsikter Sundsvallsborna har.

Vilket svaret än är, är den pågående enkätundersökningen värdelös som instrument för att ta reda på vad Sundsvallsborna anser i frågan om att bygga ett äventyrsbad. Den bör därför omgående skrotas.

Jesper Strömbäck

Fil dr i journalistik

Föreståndare Demokratiinstitutet